

LJUBLJANSKI ŠKOFIJSKI LIST

Leto 1922.

V Ljubljani, dne 14. decembra 1922.

Štev. 9.

60.

O duhovniških plačah.

Gospodom župnikom.

Kakor znano, je kaplanom (okrog 35), ki poučujejo 20 ali več ur na teden veronauka v šolah, ustavljena plača za katehetski pouk. Gospodje zdihujejo. Sami veste, v kaki zadregi so oni, zlasti v večjih obrtnih krajih, kjer so duhovniki navezani le na prejemke kongruue in sedanje draginjske doklade.

Pri oddelku za prosveto in vere pokrajinske uprave se mi je reklo, da si prizadevajo od pomoči. Toda, če se trud posreči, bo le nekaterim gospodom nekoliko pomagano; drugi ostanejo v bedi. Jaz bom o prvi priliki pohitel v Belgrad iskat pomoči. Ali bom kaj dosegel? Ne vem; pa tudi, ako kaj dosežem, dvomim, da bi se nesreča mogla odpraviti pred novim proračunom.

Gospodje duhovniki morajo pa vendarle živeti. Ker se na pomoč države, kakor je videti, ne moremo v vsem zanašati, si moramo pomagati sami. Kako?

Ko sem lani popotoval po Francoskem in po Nemškem, sem takole izvedel. — Na Francoskem obstoje v župnijah razni odbori, ki so v zvezi z glavnim škofijskim odborom. Odborniki pobirajo prostovoljne prispevke za vzdrževanje duhovnikov in sploh vse božje službe; tudi za bogoslovna semenišča skrbe po tem potu. — Na Nemškem so tudi župnijski odbori. Ti vodijo račun o skupnih cerkvenih potrebah, po davku jih razporede na posamezne družine in vernike, razdelitev pošljejo škofijsktvu, ki poskrbi za vladin vizum. Ko se to vsako leto izvrši, morajo ver-

niki dotične svote vplačati, če ne, bi se oblastveno izterjale.

Za sedaj naročam onim gg. župnikom, katerih kaplani so izgubili nagrado za veronauk, pa nimajo zadostnih dohodkov, da se nemudoma dogovorite z uglednimi vernimi možmi in ženami, ter sestavite agilen odbor, ki naj se posvetuje, kako bi se s prostovoljnimi prispevki župljanov ali v denarju ali v naturalijah poskrbelo za zadostne dohodke kaplana. Izračunajte koliko gospodu manjka, da mu ne bo treba delati dolgov. Ta primanjkljaj naj bo podlaga za določitev prispevkov po imetju posameznih župljanov. Z nabirkami bi se moralo potem pričeti, ako država čimprej ne stori svoje dolžnosti.

Naročam, da moj naslednji list vernikom prečitete Vi in gg. kaplani in jih s pristržno besedo prepričate, da so dolžni prispevati, ako hočejo imeti zadovoljne in delavne duhovnike. Ta korak naj nas opomni onih časov, ki utegnejo priti in bodo skoraj gotovo prišli, ako se država loči od Cerkve, pa bodo verniki sploh za vse bogoslužje: za cerkve, za duhovne pastirje, za bogoslovna semenišča skrbeti morali.

Molite, ter pogumno in modro na delo! Upam, da mi boste mogli tekom januarja 1923 že o uspešnih ukrepah poročati.

Pozdrav in blagoslov!

† Anton Bonaventura, škof.

Vernikom.

Ne bom dokazoval, da mora vsak duhovnik imeti toliko dohodkov, da more pošteno, čeravno skromno, živeti. Imeti mora razen stanovanja, hrano, obleko, nujno potrebne časopise, knjige in za razne druge potrebe.

Glede plač duhovnikov v dušnem pastirstvu je za naše pokrajine še v veljavi zakon z dne 28. marca 1918, po katerem mora znašati plača župnika na deželi na leto 2000 K oziroma 2200 K, kaplana 1200 K. V te zneske so pa vštetii krajevni dohodki po predpi-

sani cenitvi. K temu pride še 10 starostnih doklad, prvih pet po vsakih treh, drugih pet po vsakih štirih letih službovanja po 200 K na leto. Ta zakon se kljub silno izpremenjenim razmeram ni predružačil. Le draginjske doklade so se dovolile duhovnikom, mesečno zdaj največ 550 K. Po teh številkah lahko razsodite, kako pomanjkanje trpe duhovniki, če se poleg sv. maš (mesečno največ 1200 K) navezani le na te denarne prejeme, posebno v župnijah, kjer je večja draginja (n. pr. Jesenice, Koroška Bela, Zagorje ob Savi, Kočevje itd.). Po proračunu za l. 1922 so sicer predvidene zvišane draginjske doklade, toda dozda še ni izdano dovoljenje za izplačevanje teh doklad.

Zadnji čas je prišlo v velike stiske zlasti večje število gg. kaplanov (okrog 35), ki so prejeli katohetsko plačo, ker poučujejo 20 ali več ur na teden krščanski nauk v šolah. Ta plača se jim je namreč ustavila, ker so na nepojmljiv način izostale v državnem proračunu večje postavke za šolstvo v Sloveniji.

Gospodje mi pišejo, tožijo in zdihujejo, naj jim pomagam do tolikih dohodkov, da bodo mogli skromno živeti. Ali naj se zadolže? Kako bodo pa dolgove poravnali? Kaj naj storim?

Poprašal sem pri pokrajinski ljubljanski vladi. Reklo se mi je, da hočejo poskusiti, da bi vsaj za nekatere gospode kako nadomestilo dobili. Ali bodo kaj dosegli? Morda kaj malega. Tudi jaz bom v kratkem podvzel, kar bo mogoče, da pomagam in dobim od države dolžno zadostno pomoč dotičnim duhovnikom. Ali bom kaj dosegel? Ne vem.

Vendar pa moramo za naše duhovnike poskrbeti. Kako pa? Po zgledu nemških, francoskih in drugih katoličanov. Naročil sem gospodom župnikom, naj v dotičnih župnijah sestavijo odbor vplivnih vernikov, ki bodo poskrbeli za tolike prispevke župljanov, kolikor so za preživljanje zgoraj opisanih gospodov nujno potrebni.

Prav nič ne dvomim, da si naši verniki ne bi hoteli toliko pritrpati, da bodo mogli njihovi duhovniki primerno živeti.

V to ime Vam želim blagoslov nebeški za Vas in za Vaše družine.

V Ljubljani na Sv. Miklavža dan, 6. dec. 1922.

† Anton Bonaventura, škof.

Pokojninsko zavarovanje organistov.

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani pojasnjuje to zadevo z dopisom z dne 13. okt. 1922, čigar glavna vsebina je:

Po zakonu o pokojninskem zavarovanju so vsi organisti zavezani zavarovanju za pokojnino. Ker pa mnogi organisti prejema večji del svojih dohodkov v naturalijah, to je v biri, nastajajo med pokojninskim zavodom in župnimi uradi nesoglasja radi ocenjevanja teh naturalnih prejemkov. Dalje se nanašajo pritožbe radi predpisovanja višjih premij za zavarovanje organistov, radi zaračunavanja zamudnih obresti in radi rubežni. Očitki proti zavodu se pojavljajo tudi v časopisju. Kdor ne pozna strogih določil zakona o zavarovanju, bi snorda verjel, da se postopa nepravilno ali celo pristransko.

K temu je opomniti. Pokrajinski zavod se mora vestno držati res strogih predpisov in to tudi dela nepristransko. Skrbeti mora, da so zavarovani vsi, ki so k temu dolžni in zavarovani v tisti višini, ki se sklada z njihovimi prejemki.

Prejemke v naravi, ki jih dobivajo organisti v obliki bire, mora zavod oceniti v denarju, da zavarovanca lahko uvrsti v ustrezajoči plačilni razred. Glede tega ocenjevanja določa zakon, da jih je treba vračunavati po krajevnih povprečnih tržnih cenah, ki veljajo

za nadrobno prodajo. Zavod jemlje vedno v račun nižje cene in odračunava še stroške za pobiranje.

Dostikrat se župni uradi — enako kot drugi službodajalci — pritožujejo, da se jim predpisujejo nove še višje premije, akoravno pritožbe glede starih premij še niso rešene. Pripomniti je, da pritožbe proti odlokom o zavarovanju po zakonu nimajo odločilne moči. Zakon določa tudi, da mora zavod premije s 5% obresti vrniti, ako so po razsodbi višje instance previsoko odmerjene.

Nadalje določa zakon, da je treba začeti plačevati zavarovalne premije takoj po vstopu nameščenca v službo, ne šele od dne, ko je prijava sprejeta in določena premija. V dvomih glede dolžnosti zavarovanja in plačevanja pa se službodajalci lahko obrnejo za pojasnilo na pokojninski zavod ali pri najbližjem političnem oblastvu. Ako službodajalec ne začne takoj plačevati premij, mu mora pokojn. zavod po zakonu zaračunati 5% zamudnih obresti. Ako se vkljub opominom ne plačujejo premije, je zavod po zakonu dolžan uvesti rubežno postopanje.

Upanje je, da bo prisilno zavarovanje pri pokojninskem zavodu, ko se ustanove razmere, nudilo zavarovancem dejansko preskrbo. Že zdaj prejema

upokojenci po tem zavodu iz posebnega sklada mnogo više draginjske doklade, kot znaša prava pokojnina, ki so si jo z vplačanimi premijami zagotovili.

Prav zavarovanje organistov povzroča največ uradnega poslovanja, pisanja radi poizvedb itd. Pokojninski zavod prosi zato, naj vsak župni urad takoj priglasi svojega organista, ako tega še ni storil. Neprijetno je namreč, ako šele revizor zavoda ugotovi, da organist kot cerkveni nameščenec ni prijavljen za zavarovanje. Res je marsikatera župnija tako revna, da težko plačuje zavarovalne premije za organista. Ven-

dar po zakonu se mora organistu zagotoviti starostna preskrba.

Župni uradi naj bi zato skrbeli, da ne bi nikdar prišlo do prisilnega izterjevanja ali da bi se morale določiti doklade po § 36. zakona z dne 7. maja 1874 drž. zak. št. 50.

To v vednost župnim uradom. O težkočah, ki morada vladajo na nekaterih župnijah v pogledu starostnega zavarovanja organistov, naj se vrši na prihodnji dekanijški konferenci razgovor in naj potem dekanijški uradi ordinariatu poročajo.

62.

Zaščita delavcev. Izdajanje dokumentov.

O tej zadevi je poslalo ministrstvo ver v Beogradu škof. ordinariatu dva dopisa, prvega z dne 17. julija 1922. V. K. Br. 2312 in drugega z dne 30. novembra 1922. V. K. Br. 3033, ki se glasita:

I.

Ministarstvo Finansija Generalna Direkcija Posrednih Poreza upozorila je aktom od 16. juna 1922 god. broj 14.844 da su po § 188. zakona o osiguranja radnika sve javne (državne, sudské, gradske, opšinske) vlasti, uredi i zavodi dužni traženja središnjih ureda i predsednika sudova radničkog osiguranja zadovoljiti i pomagati ih u njihovom delovanju, a po § 189. pomenutog zakona, oslobođeni su od svih vrsta taksa (biljegovina i pristojba) sve rasprave i isprave, koje se odnose na utvrdjivanje i reševanje pravnih odnošaja po ovom zakonu izmedju središnjeg ureda za osiguranje radnika i njegovih mesnih organa s jedne strani i osiguranih članova ili poslodavaca i nameštenika. Isto tako oslobođene su sve poslovne knjige ureda, sve isprave, iskazi, prijave, predstavke i podnesci, koji se po odredbama ovog zakona izdaju ili podnose.

Kako su ustanovama radničkog osiguranja potrebna mnoga dokumenta: uverenja o zajedničkom kućanstvu, uverenja o sposobnosti za rad (opštinska), zatim krštenice i. t. d., to je isto tako Generalna Direkcija Posrednih Poreza skrenula pažnju na § 189. pomenutog zakona i saopštila, da za sva ta dokumenta ne treba naplaćivati nikakvu taksu stim, da se na svakom

takvom uverenju ili dokumentu izrično naznači, da je izdato u cilju radničkog osiguranja.

Katoličkom Odelenju Ministarstva Vera je čast umoliti Prečasni Naslov, da o prednjem izvesti područno sveštenstvo radi znanja i upravljanja.

II.

Ministarstvo Finansija, Generalna Direkcija Posrednih Poreza raspisom od 26. avgusta 1922. god. broj 12.914 izveštava sledeće:

»Ministarstvo Saobraćaja pismom od 13. jula tek. god. Br. 21.518 izvestilo je ovu Direkciju da je Gospodin Ministar Saobraćaja na osnovu § 6. zak. o osiguranju radnika od 14. maja 1922. god. izdao naredbu o osiguranju držav. saobraćajnog osoblja za slučaj bolesti i nesreće.

Kako je to opšte osiguranje po § 189. pomenutog zakona oslobođeno od svih vrsta taksa, što je i raspisom ove Direkcije od 16. juna 1922. god. Br. 14844 u toliko, što se ovo oslobođenje od svih vrsta taksa odnosi i na osoblje državnih saobraćajnih preduzeća, jer i naredba o osiguranju osoblja državnih saobraćajnih preduzeća bazira na 46. Zakona o Osiguranju Radnika od 14. maja 1922. god.«

Katoličkom Odelenju Ministarstva Vera je čast umoliti prečasni naslov, u vezi ovdašnjeg raspisa od 17. jula 1922. god. V. K. broj 2312, da o prednjem izvoli izvestiti područno si sveštenstvo radi znanja i upravljanja.

Razne objave.

Poškodovanje cerkvenih stavb in spomenikov s podpisovanjem obiskovalcev. Pokrajinska uprava za Slovenijo, oddelek za prosveto in vere v Ljubljani sporoča semkaj z dopisom z dne 4. novembra 1922, št. 3856 sledeče:

Pokrajinska uprava za Slovenijo, odd. za prosveto in vere, Vas naproša, da opozorite v svojem uradnem glasilu na sledeče:

»Ministrstvo prosvete opozarja na pobudo Umetniškega odelenja z okrožnico števil. 5876 z dne 27. sept. t. l. na brezobzirno postopanje obiskovalcev srpskih samostanov, ki si domišljajo, da so napravili nekaj izredno važnega, ako so zapisali preko fresk na stenah svoje ime in datum obiska. Ravno zastopniki takozvanih kulturnih slojev se najbolj odlikujejo pri tem barbarstvu.

Isto velja tudi za naše razmere: Stene, slike in celo kipi starinskih, posebno romarskih cerkvâ in kapelic v izletnih krajih so vse popisane, kolikor daleč seže človeška roka. Spomeniški konservator opozarja samo na posebno drastičen slučaj na blejskem otoku, kjer so letos spomladi pred kraljevim obiskom vso cerkev nanovo prebarvali, da zbrisejo sledove tega barbarizma, a je bila cerkev par tednov potem že zopet do človeške višine vsa popisana.

Pokrajinska uprava, odd. za prosveto in vere naproša preč. duhovščino, naj sama v svojem področju premišlja o merah, kako izkoreniniti to razvado, in navaja nekatere mere, ki bi jo vsaj omejile:

1. Namestili naj bi se napisi, ki opozarjajo obiskovalca na nedostojnost takega dejanja na posvečenih stenah in predmetih in na nekulturnost čečkanja po neposvečenih predmetih, ki pa imajo umetniško ali zgodovinsko vrednost.

2. Kateheti naj tozadevno poučavajo deco v šoli, primerna prilika za to je posebno ob izletih.

3. Želeti bi bilo, da propovedniki v romarskih cerkvah od časa do časa opozore na nedostojnost takega početja.«

Vojaški grobovi v svetovni vojni padlih vojakov. Pokrajinska uprava za Slovenijo, oddelek za prosveto in vere v Ljubljani sporoča semkaj z dopisom z dne 27. novembra 1922, št. 4660 sledeče:

»Zakon o ureditvi naših vojaških pokopališč in grobov z dne 28. februarja 1922 (Uradni list, 1922, števil. 48/131) nalaga političnim občinam in cerkvenim upravam razne dolžnosti.

Ta zakon namreč ukazuje, da se morajo vsa vojaška pokopališča in posamezni grobovi padlih vojakov urediti in vzdržavati. Vrhovno skrbstvo in nadzorstvo opravlja ministrstvo ver, ki tudi zbira podatke in porazdeljuje proračunska sredstva. Urejevanje in vzdrževanje grobov in pokopališč se izroča v varstvo in skrbstvo verskim in političnim občinam, katere nadzira njih nadrejeno oblastvo in materialno podpira ministrstvo ver.

Naslov se prosi, da opozori župne urade (verske občine) na ta zakon, da bodo izpolnjevali zakonite zahteve.

Verska pokopališča spadajo pod upravo verskih družb, vsa druga pa pod upravo političnih občin.

V smislu § 24. tega zakona naj župni uradi (verske občine) potom svojih cerkvenih predstojništev, predmetne proračune predloži pokrajinski upravi do 31. januarja 1923.

Za nekatere nejasnosti v zakonu se je ministrstvo ver zaprosilo pojasnila. Ko dojde odgovor, se bo prijavil.«

O obeh dopisih se s tem obveščajo cerkvena predstojništva v svrhu ravnanja.

Škofijski ordinariat v Ljubljani, dne 14. decembra 1922.